سری پژوهش

گربه سانان بزرگ

ترجمه: فرج الله خدابرستی

گربه سانان بزرگ

ترجمه : فرج الله خداپرست

انتشارات پدیده ـ شاه‌آباد
خیابان ملت ـ تلفن ۳۱۶۷۰۰

حق چاپ محفوظ ومخصوص
انتشارات پدیده میباشد

اسم کتاب : گربه سانان بزرگ
نویسنده : دسموندموریس
نقاش : باری‌دریسکال
مترجم : فرج‌الله خداپرستی
صفحه : ۳۲
قطع : ۲۵×۲۰
چاپ افست از : مازگرافیك
تهیه‌فیلم وزینگ‌افست از: چانچوگرافیك
تاریخ انتشار : ۱۳۵۲

فهرست

عنوان	صفحه
گربه‌سانان بزرگ	۵
محل زندگی گربه سانان	۶
خوراك گربه سانان بزرگ	۸
مرحله رشد گربه سانان بزرگ	۱۰
دندان و چنگال	۱۲
شیرهای قدرتمند	۱۴
ببرهای زیبا	۱۶
پلنگ	۱۸
یوزپلنگ آمریکائی	۲۰
پلنگ برفی جسور	۲۲
گربه‌سانان آدمخوار و دست آموز	۲۴
گربه سانان بزرگ و کوچك	۲۶
یوز پلنگ	۲۸
زبان	۳۰
ویژگیهای گربه سانان	۳۲

گربه سانان بزرگ

امروزه ، پنج‌نوع گربه سانان بزرگ در دنیا زندگی میکنند ، که عبارتند از شیر ، ببر، پلنگ ، یوزپلنگ آمریکائی و پلنگ برفی.

این‌جانوران‌بادیگرمنسوبان خود ــ گربه سانان کوچك‌که متجاوز از سی‌نوع میباشند ــتفاوتهائی آشکار دارند. برای مثال ، گربه‌سانان‌بزرگ میغرند ولی‌گربه سانان کوچك غرشی ندارند . گربه‌سانان بزرگ هنگام غذاخوردن دراز کشیده و برای‌محکم نگاهداشتن غذای خود، پاهایشان را روی آن‌قرار میدهند . ولی گربه سانان کوچك چمپاتمه زده و غذای خودرا میخورند. بندرت دیده شده که این جانوران با پنجه‌هایشان غذای خودرا نگاه دارند. گربه‌سانان بزرگ ، غالبا ، ازگوشت حیواناتیکه جثه‌اشان از خود آنها بزرگترست تغذیه میکنند ، ولی‌گربه سانان کوچك، بشکار جانورانی کم‌جثه‌تر ازخود،میپردازند. ازهمه‌اینها گذشته ، گربه‌سانان، جانورانی سبع و درنده‌خومیباشند ، که در شکار و کشتن قربانیان خود، قدرتی فوق‌العاده دارند . در هنگام‌راه‌رفتن عضلات این جانوران در زیر پوست شل‌آنها، حالت چین‌خوردگی پیدا میکند. این جانوران‌درهنگام نشستن واستراحت‌کردن ، «همانند شیرها، که در تصویر صفحه مقابل نشان داده شده است»، با بیحوصلگی به‌اطراف خیره شده ، یا باچشم نیم‌بسته چرت میزنند ! بعدها در لحظات گرسنگی، بهیجان‌آمده و در یك چشم بهمزدن بصورت، دولا شدن ، پرش ، وجهش تغییر حالت داده و به شکار خودحمله میکنند . بالاخره شکار هراسناك مغلوب شده وبخاك وخون خواهد غلطید . شکارچی ، حریصانه طعمه خودرا از هم دریده ، میخورد ، سپس دوباره دراز کشیده و باستراحت میپردازد ، درین هنگام‌ماموران تنظیف «جانوران جیفه وقراضه‌خوار نظیرروباه و ...» از باقیمانده طعمه تغذیه کرده و آنراتمام خواهند کرد.

ازآنجائیکه ، گربه سانان بزرگ ، فقط یك یا دوبار در هفته نیاز بشکار کردن دارند، زندگیشان توام باخوشگذرانی وآسایش‌میباشد این‌جانوران اضطراب و تشویش‌خاطری ندارند و ترس برای آنها تقریبا مفهومی ندارد . تنها گرما وحشرات گرمسیری ، موجبات ناراحتی آنها را فراهم میکند، ونیز دشمن واقعی آنها انسان مسلح است.

شکارچیان مسلح ، در انقراض نسلهای این جانوران ، نقش مهمی داشته‌اند . واگر تدابیر لازمه اتخاذنمیشد ، چه‌بسا ، نسل آنها بکلی قطع و کاملا نابودشده بود.

محل زندگی گربه سانان

در نقشه مقابل ، محل سکونت گربه سانان ، در حال‌حاضر مشخص شده است . این جانوران درآسیا، آفریقا ، آمریکای جنوبی ، آمریکای مرکـزی و جنوبی‌ترین ناحیه آمریکای شمالی وجود دارند.

نسل آنها در بقیه‌نواحی‌آمریکای شمالی ،نواحی قطبی ، اروپا و استرالیا ، کم‌کم در حال‌محوشدن‌و نابودی‌است. شیرها ، بیشتر ازسایر گربه‌سانان‌بزرگ بوسیله آدمیان معدوم شده . دو هزار سال پیش در اروپا، آسیا وآفریقا ، شیرهای زیادی وجودداشتند ولی‌امروزه ، شیرهای‌وحشی‌را فقطدر آفریقامیتوان یافت. بین سالهای ۸۰ تا ۱۰۰ بعد از میـلاد، نسل شیرها، در اروپا نابود شد. این جانور ، مدت‌زمان طولانی‌تری در آسیا به حیات خود ادامه داد. ولـی درحدود سال ۱۹۰۸ تنها سیزده شیروحشی دریـن منطقه بجای ماند، که در جنگلی واقع در شمال‌غربی هندوستان زیست میکردند ، از آن‌پس شکـار این جانوران در آن ناحیه تحریم وممنوع شد. در این نواحی حفاظت شده ، شیرها بزاد وولد پرداخته و امروزه تعداد کثیری از آنها رامیتوان یـافت. در آفریقای شمالی نیز نسل‌این جانور بکلی نابودشد.

ولی هنوز در جنوب صحرای بزرگ ، این جانوران دردشتهای آن نواحی، بسیروگردش و زندگی‌خود، ادامه میدهند.

ببرها، منحصربه قاره آسیامیباشند. ولی‌درنواحی گسترده این قاره از سیبری تاجنوب آن مشتمل‌بـر جزائرسوماترا، جاوه وبالی ، میتوان این نوع‌جانور رایافت،ادامه‌حیات‌پلنگها،موفقیت آمیزتر بوده است، بنحوی که‌ازآسیای‌شرقی‌تاآفریقای‌جنوبی، جولانگاه این‌جانور محسوب میشود.وبزرگترین‌خانواده گربه سانان‌بزرگ‌رابوجودآورده‌اند. یوزپلنگ آمریکائی تنهاگربه‌سان بزرگ موجود امروز ، در قاره‌جدید ـامریکاـ میباشد. در حوضه وسیع‌رود آمازون و جنگلهای آمریکای مرکزی ، تعداد کثیری از این جانوران رامیتوان یـافت .

پلنگ‌برفی ، منحصرا در کوهستانهای مرتفـع آلتای‌درشمال و هیمالیادرجنوب ـ آسیای‌مرکزی‌ـ زندگی میکنند. علیرغم نامشان ، این نوع‌جانوران، کاملاباپلنگهای‌معمولی‌تفاوت دارند و تنهادر علفـ زارهای کوهستانی زندگی میکنند، نه درجنگلها.

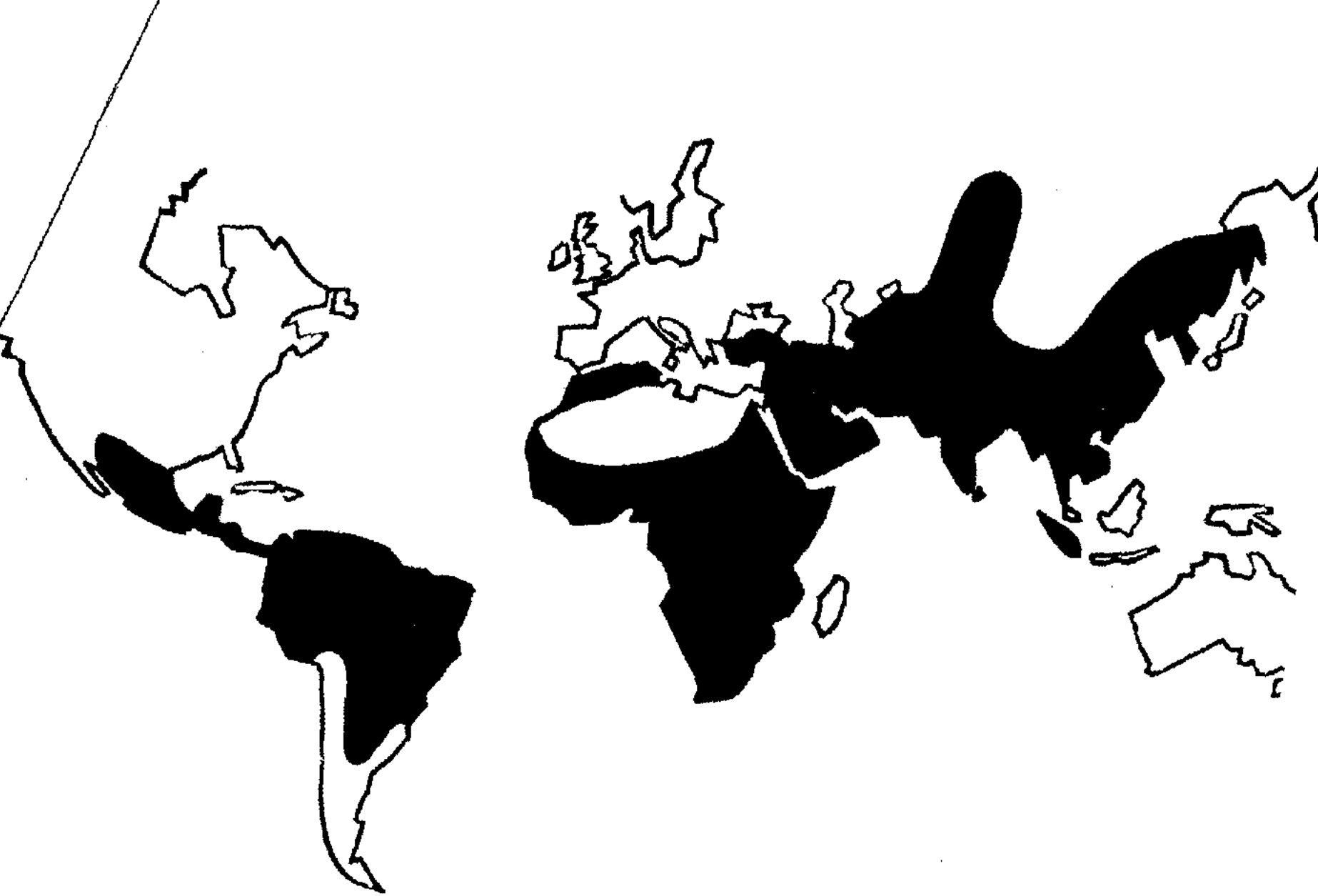

شیرماده درحال کشتن گورخر

خوراك گربه سانان بزرگ

گربه‌سانان ، بیشتر ازگوشت جانوران شکاری تغذیه‌میکنند. و چون گربه سانان بزرگ نمیتوانند بسرعت‌یا به اندازه ومسافتی که شکارهایشان می ـ پیمایند،بدوند،لذاتاکتیك ویژه‌ای درصید شکارهای خوددارند . آنها اربابان کمینگاهها میباشند . تاکتیکشان دزدانه‌سوی شکار خزیدن و حمله‌برق آسای ناگهانی است. این‌جانوران‌در پناهگاهی کمین کرده، وآرام و بیصدا در حالت خمیده، چشم براه و منتظرشکارخودمیشود.در لحظه مناسب بسوی‌قربانی خودخیزبرداشته ومیجهند . این جانوران میتوانند برفرازمسافتی در حدود پنجاه تا صد یارد، باسرعتی معادل۳۰ یارد در ساعت خیز بردارند ولی بزودی خسته‌میشوند . جانوردرنده‌اگر درلحظات‌اول‌نتواند شکارخود را بخاك افکند ، از تصمیم خود منصرف میشود. ولی اگر در دقایق‌اولیه توانست شکارخود راصیدکند، باسرعت بسوی گردن‌شکار، جسته، وبا یکی ازپاهای جلوئی خود ضربه مهلکی به شکار واردمیآورد. این ضربه شکار را غلطانده و جانور باسرعتی برق‌آسا دندانهای تیزش‌را به پشت گردن شکارخود فرو میکنند .

این‌تاکتیك ویژه شکارهائی نظیر غزال و بز کوهی‌است . برای شکار حیوانات شکاری‌بزرگتر، روش‌دیگری بکار برده میشود. جانور بسوی‌شکار جهیده وبادودستش به سروگردن شکار چنگ‌میزند. ودرهمان لحظه پشت گردن قربانی‌خودرا به نیش میکشد. پس از هلاك‌شکار ، یا آنکه جانور درهمان نقطه‌به‌خوردن قربانی خود میپردازد، یا لاشه حیوان رابه‌محل مناسب‌تری کشانده و با حرص و ولع از گوشت لاشه، تغذیه میکند. غذای‌اصلی اغلب گربه سانان‌بزرگ ، بزها ی‌کوهی ، گوزنها و آهوان میباشد.ولی هریك از آنها تغذیه‌ازگوشت‌نوع‌خاصی ازحیوانات را ترجیح‌میدهند.

برای مثال ، شیرها ، مخصوصا علاقمند به شکار گورخرها ، گوزن‌های یالدار ، و گاومیش های آفریقائی میباشند. ببرها، گوشت شوکا، نیلگاو «بزکوهی‌هندی‌ـم» وگاومیشهای آسیائی راترجیح میدهند . پلنگها ، بیشتر ازگوشت انواع میمونهای مختلف وسگ سانان و بعلاوه گوزن و بزکوهی تغذیه‌میکنند.یوزپلنگ‌آمریکائی اغلب‌به‌پکاریس‌ها (نوعی‌حیوان پستاندار آمریکائی)، خوکهای خرطوم‌دار و گوزنهای آمریکائی‌حمله‌کرده و آنها رامیدرند.

پلنگ‌برفی ، بیشتر به‌شکار بز وگوسفند وحشی و آهوی‌ختاوگرازنرمیپردازد .

هرجاکه بشر به نگهداری و پرورش حیوانات اهلی‌پرداخته ، در صورتیکه آن منطقه محل سکونت گربه‌سانان بزرگ بوده است ، گربه سانان نیز به شکارحیوانات اهلی علاقمند شده‌اند.

مرحله‌رشد گربه سانـان بزرگ

گربه‌سانان ،استعداد زاد و ولد را در هرموقعی ازسال‌دارند . هنگامیکه‌جانورماده‌درشرف‌زائیدنست، درون‌لانه ویژه‌ای پنهان‌میشود، تادرسکون وآرامش توله‌هایش رابزاید.جانور،معمولا محلی‌را درحوالی جویبار یاگودال آب ، برای این امر انتخاب میکند. توله‌ها در هنگام تولد ، کور میباشند.نوزاد شیر ، معمولاپس از شش روزبعد از تولد خود،چشمهایشان رامیگشایند، ولی گفته‌میشودکه آنهاقادرند در روز اول‌تولد ، اجسام راببینند. نوزادهای پلنگ پس از تقریبا ده‌روز، وتوله‌های‌ببرپس‌ازدوهفته، چشمهای خودراباز کرده وقادربه‌رویت اجسام‌خواهندبود. در یك شکم‌زائیدن ، ممکنست یك تا شش توله‌بدنیاآید، ولی‌تعداد اصلی و واقعی آنها دوتاسه نوزاد میباشد. شیرماده‌جوان یا بسیارپیر در هرشکم زا ، معمـولا یك‌یادوتوله میزایند . فقط درموارد استثنائی تعداد توله‌ها پنج‌یا شش عدد میباشد. اندازه توله‌های‌شیر درهنگام تولد ـ بادرنظر گرفتن دم‌کوتاه‌وسیخ‌سیخی اشان ـ درحدود یك فوت میباشد. و وزن هریك از آنهانیز درحدودیك‌پونداست . همانندیگرتوله‌های گربه سانان بزرگ ، برای مدت چند ماه ، از شیر مادرشان تغذیه‌میکنند. سپس به تغذیه ازباقیمانـده لاشه‌هائی که مادرشان برای‌آنها میآورد،میپردازند. وبالاخره همراه‌مادرشان به قصد شکار، لانه‌هاراترك کرده و پس از شکار حیوانات، مجاز به تغـذیـه‌از لاشه میباشند. پس از چندماه نوزاد در مییابد کـه دیگرمادر به او علاقمند نیست. و برای زنده‌ماندن خودباید به شکار بپردازد.

قبل‌از آنکه‌آنها به شکارچیانی ماهر و مجـرب وموفق تبدیل شوند ، مرحله خطرناکی وجود دارد وممکنست‌که از گرسنگی تاسرحد مرگ پیش‌روند. تنهاباهوشترین وبیباکترین آنها در این آزمـایش سخت‌پیروز شده و زنده خواهند ماند. اگر آنها در طی سالیان بلوغ ، قادر به صید شکارهای فراوان و کافی‌شوند ، درحدود۲۰الی ۳۰ سال خواهندزیست.

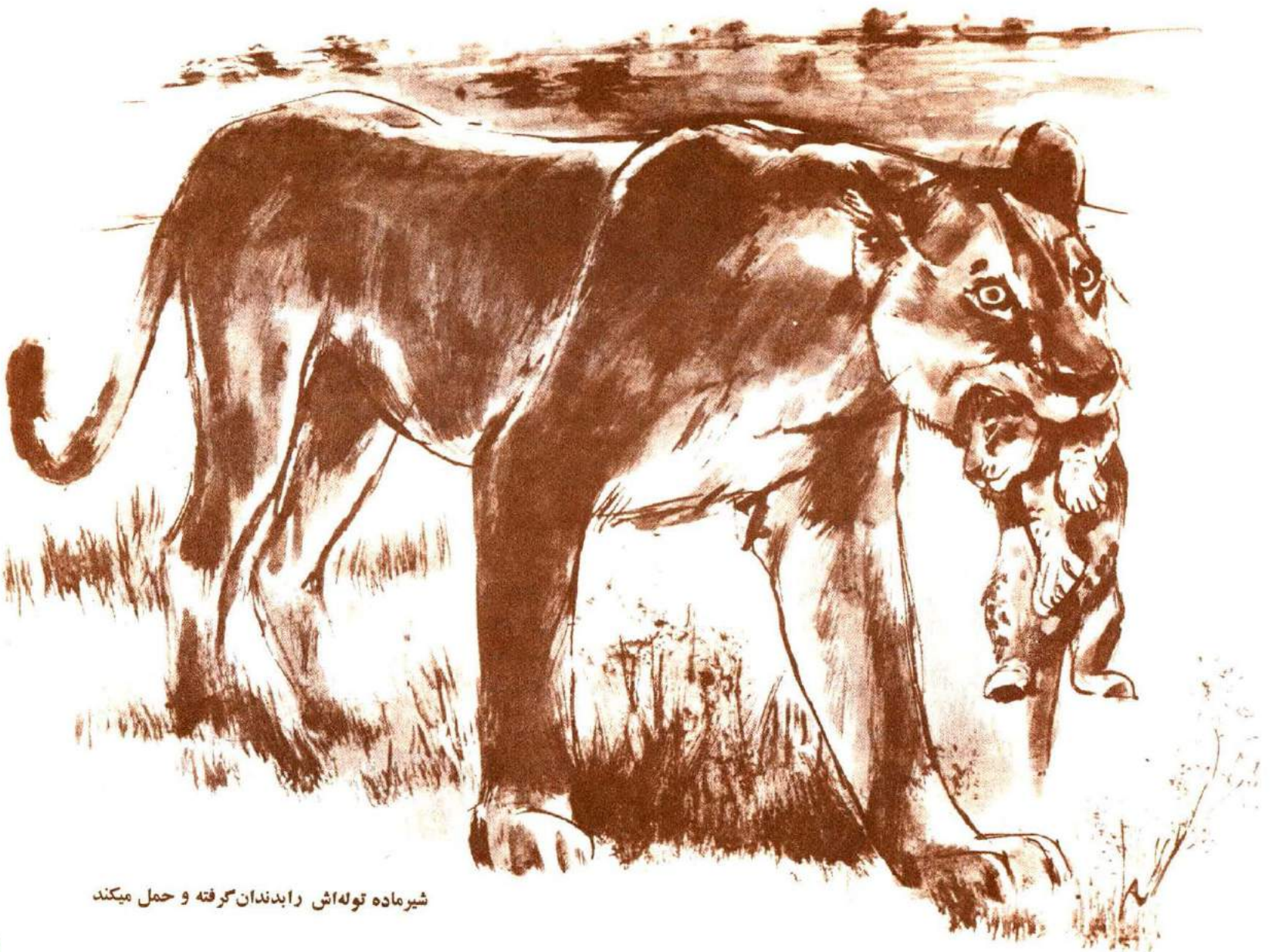

شیرماده توله‌اش رابدندان گرفته و حمل میکند

دنـدان و چنگال

بمنظـور درك بهتر آنچـه را كه گربه سانان ، شكارچيانی‌ويژه ميسازند، بايد آنها را بامنسوبانشان يعنی گربه‌سانان مقايسه كنيم. گربه‌سانان‌وحشی گروهی به‌شكارميپردازندآنهابدور قربانيان خودجمع شده‌و اغلب‌آنها را ميلها تعقيب ميكنند . بالاخره‌درفرصت مناسب و زمانيكه كاملا بشكار ، نزديك شدند ، بـا دريدن‌پوست وگوشت حيوان ،شكاررا بخاك وخون ميكشانند . در مقايسه‌گربه‌سانان‌بزرگ ، به تنهائـی به‌شكار ميپردازند . گربه‌سانان نه به تعقيب شكـار خودميپردازند و نه هم آنا نرا بستوه ميآورند.حمله آنان‌بسيار سريع و مرگبار ميباشد و اين امر بخاطر تكامل خاصی است كه درساختمان بدنی آنها پـديد آمده‌است. نخست آنكه ، گربه سانان دارای‌چنگال‌ـ های خميده، تيزتر و بسياربلندتر ميباشد، كه ببـدن شكارخود فرومينكنند . اين چنگالها ، بحدی‌بلنـد ميباشند كه در لحظاتيكه از آنهااسـتفاده نميشود، بدرون غلاف ويژه‌ای، جای داده‌ميشوند.

چنگال سگ سانان ، برای شكـاركردن ، كند وسخت ميباشد.

چنگال غلاف شده

چنگال باز

نمونه‌ای از جمجمه‌گربه سانان بزرگ
درین تصویر نیش بزرگ در جلو و دیگر
دندانها درپشت دیده میشود

ثانیا، گربه‌سانان دارای دندانهای زهردار و کاری‌تر میباشند. دندانهای نیش‌آنهابه‌صورت‌خنجر خمیده و بزرگی درآمده است ، که میتوانـد درون گردن‌شکار فرورونـد.

گربه‌سانان عادت جویدن غذارا ترك گفته‌اند و اغلب‌دندانهای پسی‌آنها ناپدید شده است. تعـداد کمی‌ازدندانهای پسی آنهاکه بجای مانده ، هماننـد تیغه‌های‌تیزی‌است که گوشت را قبل از آنکه‌بسرعت بلعیده‌شود، قطعه‌قطعه‌میکنند. بااین سلاحهای توسعه یافته‌ـ چنگال ودندانهاـ گربه سانان نیاز به‌شریك‌و همراه‌در شکار ندارند. این تکامل ، در سالیان اخیر انجام‌نگرفته است . گربه‌سانان‌از چهل میلیون سال پیش، بااین طریق به شکارمیپرداخته‌اند.

حتی نوعی از گربه‌سانان اولیه بنام ببر دنـدان شمشیری ـ دارای دندانهای نیش طویلتری‌بوده‌اند، بنحوی‌که‌همسر ، در اطراف آنها شکل میـگرفت. جانور، این نیشها رابدرون پوستهای ضخیم‌جانوران غول‌پیکرآن‌دوران نظیر مستودون فرومیکرد.

پس‌از آنکه‌این‌جانوران‌غول‌پیکرناپدید شدند، ببرهای دندان شمشیری نیز ازبین رفتند . زیـرا، شکارجانوران کوچکتر و چابکتر برای آنها مایـه زحمت زیادی بود.

شیرهای قدرتمند

شیرها ، به چند علت و طریق موثر و قابل‌توجه، بادیگر گربه سانان تفاوت دارند.

اولا پوست آنها ، بجای آنکه مخطط وخالدار باشند، برنگ ساده میباشد و این امر بدانها کمك میکندکه در دشتهای محل زیست خود پوششی داشته باشند و زیادجلب‌توجه نکنند. ثانیا ،تفاوت آشکاری درشکل ظاهری شیرنرو ماده وجود دارد . شیر نر دارای یال بلند و انبوهی‌است ، که.شیر ماده‌مجموعا فاقدآن میباشد . رنگ یال‌درجلوپریده، وساده و در ناحیه‌پشت سیاه میباشد . بعضی اوقات یال سیاهرنگ دراطراف دوشها تا پائین شکم امتداد دارد .درهنگام خشم وهیجان ، یال برافراشته وسیخ میشود وبنظر میرسد که جثه‌شیربزرگتر شده است.ثالثاشیرها، تنها گربه سانان اجتماعی‌اند که بصورت گروهی زیست میکنند ، درحالیکه‌دیگر گربه سانان بزرگ زندگی تنهاوانزوائی را پیشه خود کرده و تنها درهنگام جفت‌گیری ، میتوان آنها را باهم یافت. در مقایسه، شیرهارامیتوان گروهی و بتعداد ده‌یا بیشتر یافت.

آنهانه‌تنها ، خواب ، استراحت و گردششان‌باهم‌است بلکه‌اغلب نیز ، گروهی به‌تغذیه میپردازند . باین خاطر، آنهابیشتر شبیه سگ سانان میباشند، ولی‌این امرفقط در مراحل شکار صدق میکند. شیرها، شکار خودرا دنبال‌کرده و آنرا بجهتی میرانند (همانند گرگها) . ولی درهنگام‌کشتن شکار ، مثل‌گربه‌سانان بروی قربانی‌خود جهیده وآنرا بانیشهای چنگالهای خوداز پای درمیآورند.

اغلب شیرهای نر به تعقیب شکار پرداخته وماده شیرها که‌کمین کرده‌اند ، شکار را بخاك و خون میکشند. این‌امر همیشه در همه‌موارد ، روی‌نمیدهد وهریك از شیرهای نر یاماده بخوبی قادر به صید وشکار میباشند. تنهاجانوران محفوظ از حمله و یورش‌وصدمه شیرها ، در آفریقا ، فیلها، گرگدن‌ها واسبهای وحشی آفریقائی میباشند. این حیوانات عظیم‌الجثه، بخاطر اندازه بسیار بزرگ و پوست بسیارکلفتشان در مقابل حملات‌پیگیر شیرهامصونیت خاصی دارند . ولی آنها باید بادقت زیاد از نوزادان تازه‌متولد شده خود مراقبت بعمل آورند.

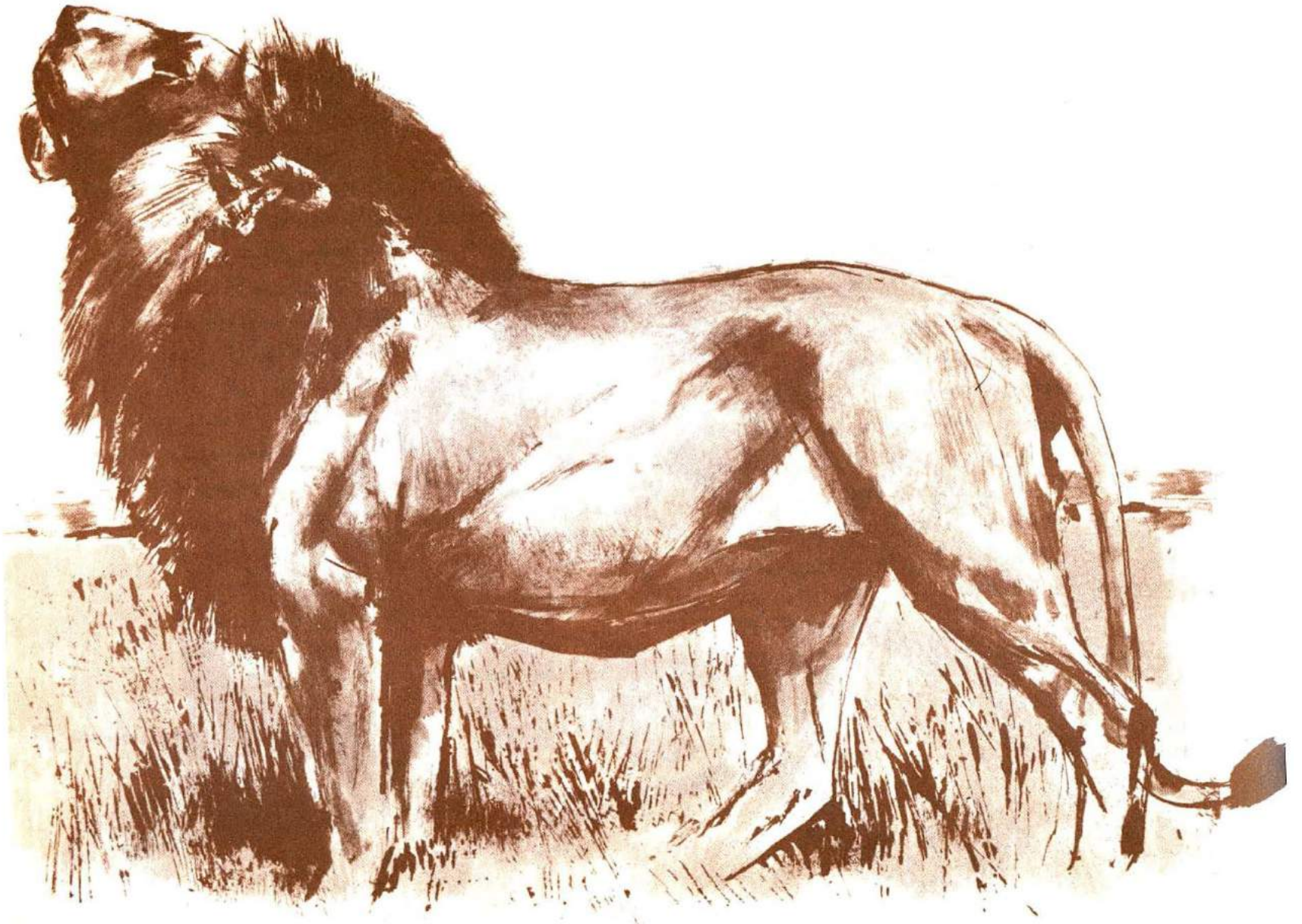

ببرهـای زیبـا

شاید شیر مشهورترین گربه‌سان بزرگ‌باشدولی بزرگترین آنهانیست . این‌امتیازورجحان به‌ببرهای زیبا باپوششهای مخطط تعلق دارد. خطوط‌سیاه،روی پوست نارنجی روشن بدن‌این جـانوران بصـورت طـرحهای پیچیده‌ای ترتیب یافته، بطوری کـه در بعضی از آنها تفاوتهای جزئی مشهوداست . ولـی بطور کلی ورویهمرفته خطوط درانتهای بدن جانور پرپشت تر و بیشتر و در ناحیه‌جلو بدن کمتر دیده میشود، بنحویکه روی دستهای ببر بـزحمت میتوان خطوطی رایافت. در قسمت بینی خطی وجودندارد ولی در اطراف صورت جانور طرح درهم و برهمی ازخطوط کوتاه وبریده ، خصوصا در ناحیه چشم‌و دهان وجود دارد.

درپشت هر یك از گوشهای این‌جانور خالها و نقطه‌های سفید برجسته‌ای است که‌درون‌دایره‌سیاهی محاط و محصورشده‌اند . گوش در اجزای زبان‌ببر، نقش مهمی را ایفامیکند و مابعدها درینمورد سخـن خواهیم راند. اگر چه ببر فاقد یال بلند شیرماننـد میباشد ، ولی دراطراف صورتش توده موههائی دارد که‌تاحدی شبیه یال‌کوچك میباشد. جالب اینجاست که‌این موهای یال‌مانند در ببرنر کمی بزرگتر از یال ماده‌میباشد . ودرینموردوجه‌اشتراکی‌باشیرهادارند. درمقایسه باشیرها ، ببرها جانورانی منزوی محسوب میشوند. و میل‌دارد تا سرحدامکان خودرا پوشیده ازانظار نگاهدارد. بیشتر اوقات زندگیش‌رادرسطح جنگلها می‌گذراند. در نواحی گرمسیری هرگز این جانور دورازآب دیده‌نمیشود، زیرا ببر قادربه تحمل گرمانیست و اغلب اوقات در حوضچه‌ها و نهرها به آب‌تنی میپردازد. حتی در باغهای وحش‌نیز ، ببرها اغلب تلوتلو خوران بسمت آب میشتابند، تا گرمـای خودرا فرونشاند.

از طرف دیگر، گوئی برف ویخبندان ، هرگـز سبب ناراحتی ببرهانمیشود.

پلنگ

برخلاف سایر گربه‌سانان بزرگ‌تر ، نظیرشیر وببر- پلنگ ، ساکن جنگل بوده واز درختها بالا میرود. پلنگ هرگز در نواحی دور از انبوه‌درختان متراکم پرسه نمیزند، ممکنست که با بدنبال شکار رفتن وکمین کردن روی زمین به صید بپردازد،ولی بیشتر باانتظار شکار خود، در امتداد شاخه درختان درازکشیده وآماده جهش بروی هر موجود غافلی است که ا زززیرآن درخت عبور کند. پس از کشتن شکار خود، تامیتواند ازلاشه‌استفاده‌میکندوباقیمانده آنرابدرون شاخه‌های درختان حمل نموده ودرجای ویژه‌ای که‌برای این امر انتخاب کرده است پنهان مینماید. باقیمانده لاشه، وعده غذای دیگراین‌جانور مآل‌اندیش را، تشکیل‌میدهد. پلنگ باینطریق غذای خودرا دور از دسترس حیوانات جیفه‌خوار نظیر

روباه‌و شغال و ... نگاه میدارد. در سالیان اخیر، این‌عادت پلنگ بی‌ثمر مانده و او کمتر میل‌بانجام اینکاردارد. زیرا هر شکارچی مجربی، که در صدد کشتن یاصیدپلنگ است،باتوجه به عادت‌این‌جانور ـ درزیردرخت ویادیگرپوشش‌ها، خود را مخفی‌کرده وبانتظاربازگشت پلنگ‌به‌کمین می‌نشیند. ودرفرصت مناسب، پلنگ را بدام کشیده و یا بقتل میرساند.

در مناطق گرم، تاریك، ومرطوب‌تر، پلنگ را بدوشکل، ظاهرونمودار میشود: پلنگ خالدار، و پلنگ‌سیاه.

هیچ‌جانور دیگری درطی زندگیش به چنین تغییر و تحولی نائل نمیشود. ولی‌برای هردو نوع پلنگ‌امکان‌این امرهست. دلیل این جریان‌اینست‌که پلنگ‌سیاه واقعا پلنگی معمولی است که مقدارزیادی ماده‌رنگی‌سیاه‌روی پوستش قراردارد. وتاآنجائیکه مامیدانیم، فرق وتفاوت دیگری وجودندارد.

در زمانهای گذشته چنین تصور غلطی وجود داشت‌که: پلنگ‌سیاه «که‌پانتر نیز نامیده میشد»، جانور کاملا مستقل‌ومختلفی ـ از گروه گربه‌سانان است. ولی تحقیقات دامنه‌دارتر بعدی خلاف این عقیده‌را باثبات رسانده وبرآن خط بطلان کشید.

یوز پلنگ آمریکائی

اگر شما، در باغ‌وحش گربه‌سان‌بزرگ وخالداری رابببینید، برای شما در وهله ونظر اول دشوار خواهد بودکه مشخص کنید، آیا جانورمورد نظر پلنگ میباشد یا یوزپلنگ آمریکائی ؟

ولی در حالت‌توحش ، تشخیص آنها ازیکدیگر اصلا مشکل نیست. زیرا پلنگ فقط در آسیا وآفریقا یافت‌میشود، اما وجود یوزپلنگ آمریکائی‌منحصر به‌قاره آمریکاست. این امر در دشواری تشخیص از آنجاناشی‌میشودکه‌این دوجانور دارای شکل‌ظاهری تقریبا یکسان میباشند .

ولی‌کلید وراهنمائی وجود دارد ، که پس از وقوف برآنها، امکان گیج‌شدن در تشخیص بین این دوجانور را از بین میبرد .

اگرشما بادقت به اندام پلنگ و یوز پلنگ آمریکائی نظر افکنید،ملاحظه‌خواهید کرد که‌روی پوست‌علائم ونشانه‌هائی ، همانند گل‌لباس یاکفش، باحلقه‌هائی مشکی رنگ ، وجود دارد ، اگر توجه‌و دقت بیشتری مبذول دارید، بزودی متوجه خواهید شد، که درون بزرگترین حلقه‌های مشکی رنگ پوست‌بدن یوز پلنگ‌آمریکائی «خصوصادرپهلوها وتهیگاه»، نقطه‌های ریز ولی مشخص وجوددارد. این‌نقطه‌های درونی ــ در خالهای روی پوست‌پلنگ دیده نمیشود.

غیراز تفاوت ذکرشده ، هرچشم‌تیزبینی‌متوجه تفاوتهای‌دیگر نیزخواهد شد. سریوزپلنگ‌بزرگتر، بدنش‌کلفت‌و پیچیده‌تر و دم‌وپاهایش نیز تاحدودی کوتاهتر میباشد.

بعلت‌این‌خصوصیات خاص ، یوزپلنگ‌آمریکائی بسیارفرز و چابك و سرناترس‌ترین جانور منطقه خود میباشد .

این‌جانور ،به تمام موجودات زنده‌ای که در جنگلهای گرمسیری آمریکا زندگی میکنند ، حمله کرده واغلب‌آنها را ازپای در میآورد.

یوزپلنگ قدرت صعود خوبی دارد وشناگر ماهری نیز میباشد. اگر شکاریوزپلنگ درصددفرار ازمسیررودخانه‌ها باشد، این جانورباشنا ودرون‌آب، به‌تعقیب شکار خواهد پرداخت. در تصویر مقابل، خوك‌خرطوم‌داری ، در صددفرار ازطریق رودخانه، میباشد. ولی‌یوزپلنگ آمریکائی اورا تعقیب میکند.

پلنگ برفی جسور

کمیاب‌ترین گربه‌سانان ، پلنگ برفی میباشد. علیرغم این حقیقت که همانند پلنگ و یوز پلنگ آمریکائی دارای پوست خالدار میباشد ، شناخت و تشخیص آنهاساده‌است.

این‌جانور ، دارای دم بسیار بلند و پرموئی است که‌وجه‌تمایزاین جانور،بادیگرگربه‌سانان است .زیرا هیچکدام از گربه‌سانان دارای چنان دم طویل و موآلودنمیباشند.

انتهای‌بدن این جانور بجای باریك‌شدن ، چاقتر است.این وضعیت‌برای جانور که در کوهستانهای رفیع‌وسردآسیا زندگی میکند ، اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد.

چون، این جانور همیشه مواجه بابرف وبوران وسوزوسرما میباشد و مجبور است که، دم‌خودراگرم نگاهدارد. و فقط پوشش انبوه موهای بدنش قادر بانجام‌این امر است.هریك از این‌جانوران‌که دارای دم‌کم‌موتری باشند، گرفتارسرمازدگی خواهند شد.

بقیه‌موی روی‌اندام این جانور نیز انبوه و نرم بوده ومتجاوز از ٤ اینچ طول دارد . که بگرم نگاهداشتن اندام او کمك‌ارزنده‌ای میکند . رنگ پوست پلنگ برفی خاکستری مایل به‌قهوه‌ای روشن بوده‌که‌دارای گلهای سیاه بزرگ میباشد. این‌علائم ونشانه‌ها، در طی‌ماههای زمستان کمترمشخص است، خصوصا هنگامیکه‌پوشش‌تنش‌ضخیم‌تر وبیشترمیشود. این خودموجب استتار بیشتر جانور در هنگام فصل زمستان‌میشود.

پلنگ‌برفی ، درفصل‌زمستان ،درارتفاعی‌متجاوز از ۱۳۰۰۰ فوت بالاتر از سطح‌دریا زیست میکند. و درهنگام ریزش برفهای‌زمستانی ، محل زندگی‌خود رادرارتفاعات ٦۰۰۰ تا ۹۰۰۰ فوتی ،انتخاب‌میکند. به‌نسبت‌سایر گربه‌سانان ، پلنگ برفی دارای سری کوچك‌و آرواره‌ای کوچك میباشد. لذاطعمه‌این جانور رااغلب حیوانات‌کوچك تشکیل میدهند .

گربه سانان آدمخوار و دست آموز

آیا گربه سانان بزرگ،جانورانی شریر ودرنده‌خو هستند ؟

اغلب، این‌جانوران‌را طوری درنظر ماوحشتناك جلوه‌داده‌اند ، که حتی‌بیباکترین شکارچیان نیز از تصوردرنده‌خوئی آنها بخود لرزیده‌اند. از طـرف دیگر، این جانوران‌رادست‌آموز کرده‌اند، تاآزادانه بگردش بپردازند. بدون آنکه به صاحبان‌خود حمله کنند. حقیقت امر چیست ؟

پاسخ آنست که ، خوی این جانوران درصورتی بدوشریرانه‌است که آنها گرسنه‌یادر جستجوی‌شکار باشند. در اوقات دیگر این‌جانوران در صدد آزار و اذیت‌دیگران برنمیآیند. واگر کسی متعرض آنهـا نشود، تنهابکار خود سرگرم خواهند بود. البته‌اگر، بشر مزاحم در صدد یورش وتاخت وتاز به لانه‌آنها باشد، بدیهی‌است که جانورباید بدفاع‌ازخود،برخیزد وچون‌معمولا بشر درینگونه موارد مجهزبه‌سلاحهای

پرقدرت ومرگبار میباشد، آنها نیزباید تاسر حد امکان‌در دفع خطرودشمن‌خود، کوشا باشند. لذا، گاهگاهی‌این جانوران به«آدمخوار»تبدیل‌میشوند. البته‌باید توجه داشت که این حالت بسیار نادراست. گوشت‌انسان،جزواشتها و غذای اصلی اینگونه جانوران محسوب نمیشود. اگر چه در نواحی که، مردمان بسیاری‌درحوالی‌لانه‌ها و محل‌زیست‌اینگونه جانوران پراکنده شده‌اند ، تغذیه ازگوشت انسان ، وسیله‌گربه‌سانان ، اجتناب ناپذیر شده‌است . ولی اگرانسان به‌دوراندیشیها واحتیاط لازمه‌دست‌یازیده باشد، وهم‌چنین اگرشکارکافی و فراوان دردسترس این‌جانوران باشد ، کمتر به شکار انسان میپردازند. بعضی‌اوقات بشرگربه‌سانان اهلی رابعنوان جانوران دست‌آموز ، نگهداری میکند ، شیر از جمله‌این جانوران میباشد . «چون شیر اجتماعی‌ترین گربه سانان میباشد»

اگرتوله شیری را ، قبل از اینکه چشمهای خود رابگشاید ، از لانه‌ومادرش جدا، ونگهداری شود، اولین چیزی که‌اومی‌بیند،والدین رضاعی اوخواهد بود، بالنتیجه آنهارا بعنوان اعضای خانواده خود خواهدپذیرفت. توله‌شیر دارای خلق خوی‌انسانی شده، و حتی پس‌از رشد و بلوغ‌نیز رام خواهد ماند.

مشکل در اینست ، که شاید شیر ناهبرده‌ازانسان هراس‌نداشته‌وباعث بوجود آوردن مسائلی گردد، که درآنصورت‌شروع به‌کشتن‌دیگرحیوانات‌اهلی کرده‌و موجب ویرانیها و خسارت گردد.

یوزپلنگ

«گربه سانان بزرگ و کوچك»

اگر چه ، بحث این کتاب درباره گربه سانان بزرگ میباشد، ولی بررسی واعمال نظری‌اجمالی‌در مورد منسوبان آنهاسودمند خواهد بود. گربه‌سانان کوچك، طبیعتا به‌بزرگی گربه‌سانان بزرگ نیستند، مع‌الوصف بعضی از آنها، موجودات موثری‌اند. بزرگترین آنهایوز پلنگ است، که‌گاهی نیز بنام «یوز» یا «شیرکوهستانی» نامیده میشود.این‌جانور برنگ خاکستری مایل‌به‌سرخ کمرنگ بوده و در آمریکای‌جنوبی وشمالی یافت میشود. توله‌های این جانور،خالدار میباشند، ولی پس از چندماه،خالهای روی‌پوست آنها کم‌کم رنگ‌باخته و از بین میروند.

جانور دیگر از گروه گربه‌سانان‌کوچك«پلنگ ابری» است، که‌در جنگلهای گرمسیری جنوب‌شرقی آسیازندگی‌میکند ، این‌جانور«پلنگ واقعی»نیست، ولی مثل‌همنام‌مشهورش، قادر است که‌بامهارت‌خاص ازدرختها بالارود. پلنگ‌ابری دم طویلی دارد،که درتعادل اوروی‌شاخه‌ها نقش مهمی را ایفاء میکند. پوشش‌تن‌این جانور ، مملو از خال‌میباشد.

سیاه‌گوش

درنواحی سردترنیمکره شمالی ، جـانوری‌بنام «سیاه‌گوش» زندگی میکند و به پرسه‌زدن ودر پی شکارگشتن میپردازد . سیاه‌گوش ، دارای دم‌کوتاه، پاهائی‌کشنده وبزرگ وطره‌هائی درنوک‌گوشهایش، میباشد.

درشمال آمریکا ، جانوری شبیه‌درازگوش‌وجود داردکه بآن «گربه‌مو دار یاکوتاه» گفته میشود.

در آفریقا و جنوب غربی آسیا نیز یکی دیگـر ازمنسوبان درازگوش که شباهت بسیاری بآن دارد زندگی‌میکند که بنام «گربه صحرائی»معروفست.

«گربه صحرائی»، همانند «گربه صحرائی» و «گربه مودار» دارای دم کوتاه‌و کلفت‌وانـدامـی کشیده با پاهای بلند میباشد.

جانورمشابه گربه صحرائی ، «گربه طـــلائی» میباشد. ولی گربه طلائی دارای‌دم بلند ونوک سفید بوده‌ودرآفریقا وآسیا زندگی میکند.

درون جنگلهای گرمسیری آمریکای جنوبـی وآفریقـا ، جانور گربه‌سان کوچك دیگری‌زندگی میکند که بسیار زیباست . پوست این جانور خالدار بوده وپاهای دوکی‌شکل دارد نام‌این جانور «گربه پلنگی» است.

گربه پلنگی‌آمریکائی

یوزپلنگ

در هریك از گروه جانوران ، موجودی وجود دارد که از نظر بعضی خصوصیات با دیگر منسوبان خود ، تفاوتهای عجیب و غریبی دارد. درگروه گربه‌سانان ، یوزپلنگ ، چنین است . این جانور، نه دارای همه خصوصیات گربه‌سانان کوچك است ونه دارای صفات وویژگی‌های گربه‌سانان بزرگ. یوزپلنگ درمیان گروه گربه‌سانان بی‌نظیر وغریب بوده وباید آنرا از زمره وطبقه خاص خود ، بشمار آورد.

بجای درکمین شکار نشستن و جهیدن بروی‌آن «همانند دیگر گربه‌سانان‌بزرگ»، یوزپلنگ باسرعتی زیاد و حتی متجاوز از صدهایارد ، شکار خود را تعقیب میکند، گفته میشود ، که این جانور سریع‌ترین حیوانات چهارپاست. و میتواند با سرعتی معادل ۶۰میل یا حتی بیشتر بدود. غذای‌مطلوب‌یوزپلنگ‌غزالهای‌بادپا وانواع‌کوچکتر بزهای کوهی است. از آنجا که این جانور دونده بسیار سریعی‌است، بدیهی‌است‌که باید فرم وساختمان پاهایش ، با دیگر گربه‌سانان متفاوت باشد. یکی از این اختلافات ، در مورد چنگالهاست. در هنگام تولد ، چنگالهای این جانور «همانند گربه» میتواند درون غلافی فرو رفته و تقریبا ناپدید شود. ولی پس از چند ماه چنگالها ثابت مانده و همیشه در همان حال خواهند ماند . از این نظر ، یوزپلنگها ، شبیه سگ‌سانان میباشند و متاسفانه گاهی نیز ، باشتباه‌آنها را جزو رده سگ‌سانان شمرده‌اند. در مورد این جانور حقیقت شگفت‌انگیزی وجود دارد ، با آنکه، متجاوز از صدها سال، بشر این جانور را بعنوان جانورشکاری‌رام تربیت‌کرده است، مع‌الوصف‌هرگز در اسارت پرورش نیافته است! دلیل این امر بصورت رازی، بجای مانده یوزپلنگ‌هادرسال۱۹۴۷ درهند، نابود شدند، این جانوران ، در آفریقا ــ یعنی تنها سنگر بازمانده آنها ــ نیز بسرعت کمیاب میشوند. و اگر بشر در سالهای‌آینده در مورد پرورش دادن آنها در باغهای وحش اقدام نکند. ممکنست بزودی نسل آنها منقرض گردد.

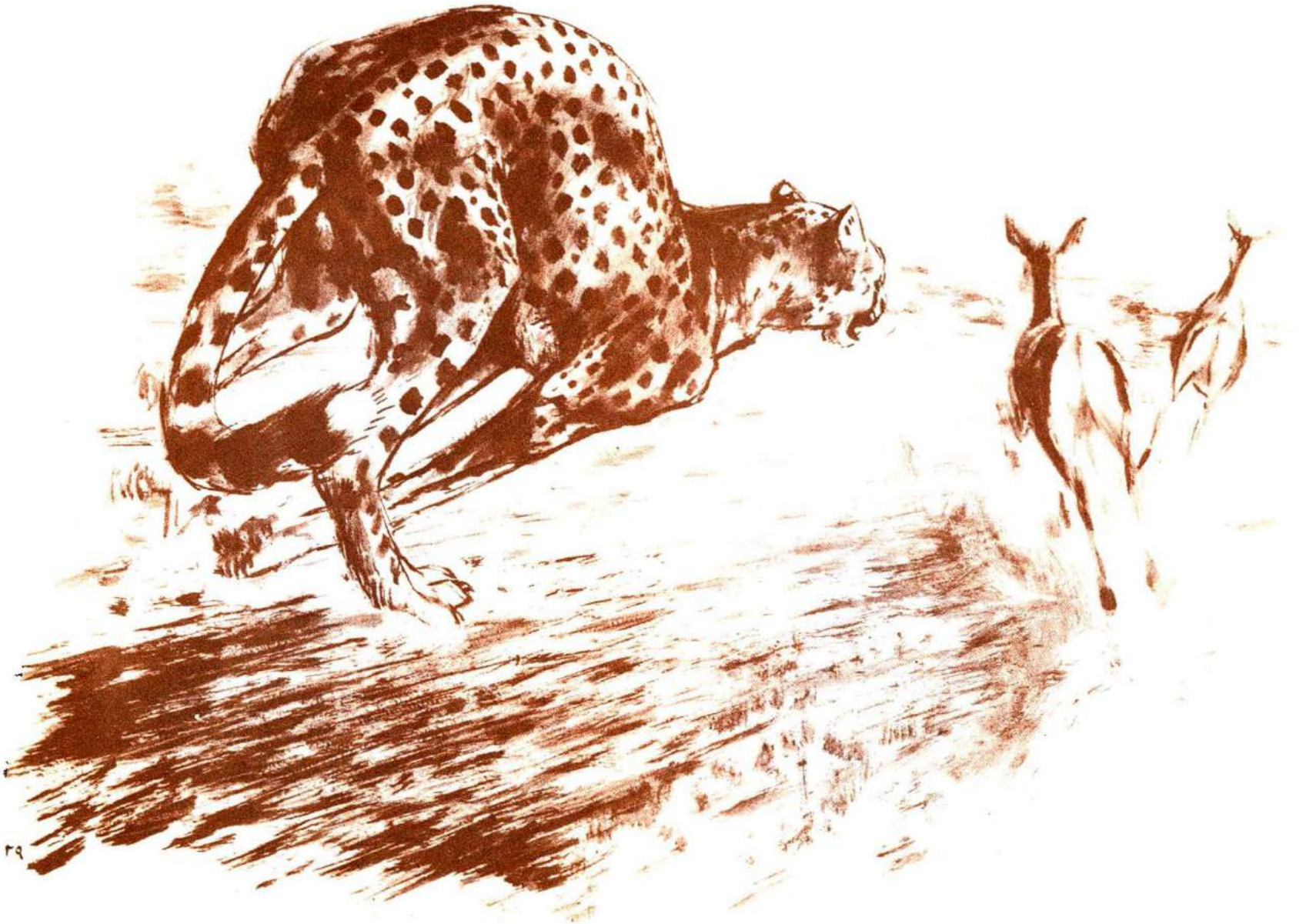

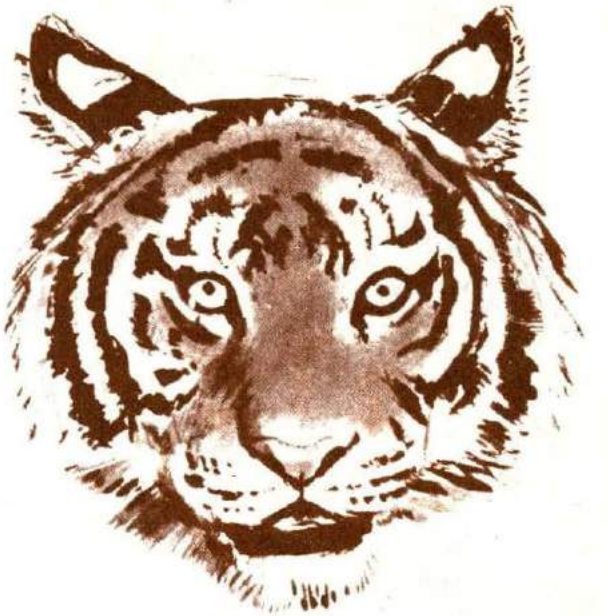

زبان

دم و گوشها ، نقش مهمی در بیان حالات روحی خانواده گربه‌سانان دارند.

اگر گربه‌ای مورد آزار و اذیت قرار گیرد ، نوك دمش را بآرامی خواهد جنباند! این جانور ، در حالت خشم‌دمش را به‌جلو وعقب حرکت میدهد. این علائم و نشانه در همه گربه‌سانان عمومیت دارد. سه‌نوع حالت اساسی گوش وجود دارد . درحالت عادی گوش‌ها ، روبه جلو میباشند . ولی اگرجانور در حالت تهاجم باشد، گوشها بچرخش پرداخته، بطوریکه منفذ گوش روبه سمت پشت متوجه میشود.

تقریبا ، پشت گوش همه گربه‌سانان با پوستهای مخطط و خالدار ، نقطه سفیدی است که در اطراف آن نقطه‌های سیاهی وجود دارند. در هنگام چرخش گوش ، این نقطه درنظر دشمن پدیدار گشته و نشانه تهدید جانور بشمار میرود. اگر اضطراب وتشویش جانور افزایش یابد ، گوش به‌حالت دیگری تغییر شکل خواهد داد. گوش در مقابل سرصاف میشود.

این حالت نشان دهنده این امر است، که درهر لحظه ممکنست جنگ با دشمن درگیرد. مسطح وصاف شدن گوش ، گوش را تا حدامکان از ضربتهای چنگال ودندانها حمایت ومحافظت میکند.

علاوه‌بر جمع شدن وتکان خوردن دمها وجنبش وحرکت گوشها ، گربه‌سانان با حرکت و جنبش لبها، دندانها و ژست‌اندام ، علائمی بیکدیگر مخابره می‌نمایند!

این جانوران‌با پاشیدن‌پیشاب بودار، درقسمتهای حوزه لانه‌اشان ، تملك خود را نشان میدهند!

بالاخره سرو صداهای مختلف گربه‌ها ، نمودار حالات مختلفی است.

در هنگام گمشدن یاگم کردن بچه خود بمیومیو وناله کردن پرداخته. و خرسندی خود را با خرخر کردن اعلام میدارند.

جفت طلبی وعشق‌بازی گربه‌ها باجیغ کشیدن و ترسشان با فیف فیف یا فس‌فش کردن مشخص‌میشود.

شاید غم‌انگیزترین فریادهای گربه‌ها، غرش ونعره آنها باشد. منحصرانعره‌های‌همه گربه‌سانان درهنگام صبح و غروب شنیده میشود ، که خود بیانگر حضورشان در حوالی رقبایشان میباشد.

از یك نقطه نظر ، غرش این جانوران شبیه‌آواز پرندگان میباشد. ممکنست آواز پرنده‌ای که در باغ خانه شما میخواند، با غرش خوفناك و پرطنین شیر درون جنگل متفاوت باشد،ولی عمل وحالت ووظیفه آنها یکی است.

در هر حالت ، این نداها چنین میگویند:

« این خانه منست ـ توای رهگذر با مسئولیت خود ، حدشکنی کرده و تجاوز میکنی ، خون‌خودت گردن خودت! »

Weights and measures of the Big Cats

	LION	TIGER	LEOPARD	JAGUAR	SNOW LEOPARD
WEIGHT in pounds	400–500	400–650*	150–200	150–225	130–160
TOTAL LENGTH in feet	9	9½*	7½	7	6½
TAIL LENGTH in inches	37	37	34	26	39
HEIGHT AT SHOULDER in inches	41	42	24	28	23
TIME BETWEEN MATING AND BIRTH (Gestation Period) in days	105–112	105–113	90–95	100	93

اندازه ببرها در همه موارد بسیار متغیراست
ودرینجامعدل آنهاذکر شده مثلاطول تیره‌های
شمالی و سیبری در حدود ۱۳فوت میباشد.

سری پژوهش

ستارگان

داستان پیدایش زمین

مهاجرت پرندگان

دنیای دینوسورها

پرندگان و لانه‌های آنها

کیسه‌داران استرالیا

گیاهان حشره خوار

گربه سانان بزرگ

موجودات زنده آب شیرین

حیوانات صحرا

مورچه‌ها و موریانه‌ها

میمونها و بوزینه‌ها

خفاش‌ها

حیوانات قطب شمال

دنیای شگفت انگیز مارها

پستانداران کوچک آبزی

زندگی بزهای کوهی

اجداد بشر

زندگی حیوانات در قطب جنوب

جانوران دریا

فیلها و ماموت‌ها

انتشارات پدیده
PADIDEH